

Riktlinjer för arbetet med externa granskningar av efterlevnad av avtal för programvarulicenser

Dnr 1-832/2021

Gäller fr.o.m. 2021-10-01

**Karolinska
Institutet**

Innehåll

Inledning	1
Syfte	1
Granskning av avtalsefterlevnad	1
Hantering av begäran om granskning av avtalsefterlevnad	1
Projektorganisation	2
Genomförande	2
Rapportering	3
Förbättra och återkoppla	3
Stödmaterial	3

Diarienummer: 1-832/2021	Dnr för föregående version:	Beslutsdatum: 2021-10-01	Giltighetstid: Gäller tillsvidare fr.o.m. 2021-10-01
Beslut: Universitetsdirektören		Dokumenttyp: Riktlinjer	
Handläggs av avdelning/enhet: IT-avdelningen		Beredning med: Juridiska avdelningen	
Revidering med avseende på:			

Inledning

När vi på Karolinska Institutet (KI) köper ett datorprogram så får vi en licens, normalt en verifikation på att vi har betalt för ett upphovsrättsligt skyddat material. Vid anskaffning och installation av programvaran anses vi normalt ha ingått ett avtal om nyttjanderätten för programvara och är därigenom bunden av licensgivarens villkor för användning av programvaran. Reglerna inom upphovsrätten ger innehavaren av upphovsrätten ensamrätt att bestämma hur programvaran ska användas. Lagstiftning eller praxis kan också medge skadestånd till innehavaren av upphovsrätten och förbud för annan att nyttja verket.¹ Cirka 50 procent av KI:s programlicenser hanteras centralt av IT-avdelningen medan resterande 50 procent hanteras lokalt på institutionsnivå.

Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att skapa goda förutsättningarna för att vi effektivt kan styrka våra licensinnehav av upphovsrättsligt skyddade datorprogram.² Riktlinjerna är framtagna för att beskriva roller och ansvar vid en extern granskning i avsikt att främja en enhetlig och smidig process som i många fall är både tidskrävande och kostsam. Dessa riktlinjer omfattar både de programvarulicenser som hanteras centralt och lokalt på KI.³

Granskning av avtalsefterlevnad

Nyttjandet ska ske enligt vissa användar- och licensvillkor som bestäms i de avtal som tecknas med innehavaren av upphovsrätten (tillverkaren). Vi får till exempel inte installera programvaran på fler enheter än vad avtalet stipulerar (s.k. underlicensering). Tillverkaren av programvaran kan utföra en granskning för att fastställa överensstämmelse mellan använda och köpta licenser samt att licensreglerna och avtalet efterlevs.⁴

Nedan beskrivs processen vid en extern granskning av efterlevnad av avtal för programvarulicenser.

Processteg	Beskrivning
Planering	Uppstartsmöte, ansvar, organisation, tidsplan och budget.
Genomförande	Platsbesök, intervjuförberedelser, praktiskt stöd, datainsamlingen av inventeringsdata, logistik och teknik.
Rapportering	Analys och yttrande samt beslut om åtgärdsplan
Förbättra och återkoppla.	Uppföljning av resultat och återredovisa till institution, program, avdelning efter avslutad utvärdering.

Hantering av begäran om granskning av avtalsefterlevnad

Om begäran om granskning av avtalsefterlevnad har skickats till institution eller annan avdelning än IT-avdelningen ska begäran alltid vidarebefordras till IT-avdelningen (IT-direktören) för vidare hantering.

¹ Lagen om upphovsrätt (1960:729)

² Statskontorets rapport Statliga myndigheters hantering av programvarulicenser 2007:11

³ Program som ingår i programvarukatalogen innebär att programvaran ägs och hanteras centralt av IT-avdelningen

⁴ Lagen om upphovsrätt (1960:729)

Projektorganisation

För att underlätta resurstillsättning, beslutsfattande och kommunikation bedrivs granskningen i projektform. Projektorganisationen består av en beställare, en styrgrupp och en projektledare. Projektledare utses av IT-avdelningen. Styrgruppens uppgift är att stödja projektbeställaren. Projektorganisationen anpassas efter varje enskild granskning, det vill säga bemannad för att lösa de aktuella uppgifterna. Projektledaren leder arbetet och ansvarar för att skapa förutsättningar och undanröja hinder, så att alla kan arbeta, samverka och kommunicera på ett enkelt sätt.

Nedan beskrivs roller och ansvar

Roller	Ansvar
<i>Universitetsdirektör</i>	Projektbeställare och ordförande i styrgrupp. Beslut om ansvar och organisation för varje granskning samt avsätter erforderliga resurser. Godkänna tillverkarens slutrapport och yttrande. Om iakttagelser i slutrapport, besluta om åtgärds- och uppföljningsplan.
<i>Projektledare</i>	Ansvarig för hela granskningsprocessen och kontaktperson på KI. Medverka vid beredning inför universitetsdirektörens beslut. Huvudföredragande vid styrgruppsmöten. Löpande information/kommunikation om utfall av granskningen och vilka åtgärder som planeras. Upparbeta förslag till åtgärdsplan för att förhindra att liknande händelser inträffar igen. Projektledaren ansvarar för uppföljning av vidtagna åtgärder i verksamheten. Diarieföring och arkivering
<i>IT-direktör</i>	Ansvarar för att IT-avdelningen aktivt deltar i varje granskning som berör ansvarsområdet.
<i>Prefekt</i>	Ansvarar för att institutionen aktivt deltar i varje granskning som berör ansvarsområdet.

Genomförande

Tillverkarens granskning syftar till att säkerställa att vi inte har otillåten användning av programvaran (intrång i den immateriella rätten). Granskning av avtalsefterlevnad kan ske på plats i KI:s lokaler eller på distans då tillverkaren begär in underlag från oss. En granskning av en tillverkare till ett system med många licenser kan uppgå emot tre till tolv månader.

Oftast utförs dessa granskningar av tillverkaren av programvaran, men det finns också globala branschorganisationer som Business Software Alliance (BSA) som utför granskningar.⁵

⁵ I Sverige är Adobe, Apple Computer, Autodesk, Cadpoint, Macromedia, Microsoft, Scandinavian PC Systems och Symantec medlemmar.

De underlag som vanligtvis begärs ut av oss är:

- vilka programvaror som används,
- antal inköpta licenser och
- antal enheter som installerat programvaran.

Rapportering

När granskningen är avslutad erhåller KI en slutrapport från tillverkaren. Bristande avtalsefterlevnad kan i allvarliga fall innebära att nyttjanderätten upphör eller påföljd i form av skadestånd. Vid för få inköpta licenser kan tillverkaren, i vissa fall, begära (om stöd finns för detta i avtalet) att vi betalar för utförandet. Vi analyserar slutrapporten och tar ställning till om vi ska lämna ett yttrande till tillverkaren.

Förbättra och återkoppla

En extern granskning innebär i regel samtidigt en intern uppföljning, återkoppling och utveckling för KI. En tydlig process skapar därför goda förutsättningar för att ett internt kvalitetsarbete i anslutning till extern granskning.⁶ Vid behov upparbetas förslag till åtgärds – och uppföljningsplan för att förhindra att liknande händelser inträffar igen.

Stödmaterial

Dessa riktlinjer kompletteras med anvisningarna som stöd till projektorganisationen.⁷ Licensfunktionen vid IT-avdelningen (centralt licensansvar) fungerar som en rådgivande funktion kring frågor gällande licenshantering och Software Asset Management (SAM).

---

⁶ Sammanhållet kvalitetssystem vid KI, riktlinjer (dnr 1–865/2018)

⁷ Riktlinjer för externa granskningar av efterlevnad av avtal för programvarulicenser (dnr 1-832/2021)